

Оксана БОВТАЧ,
викладач ВСП «Стрийський фаховий коледж ЛНУП»

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

В Україні на початку ХХІ століття освітній процес зазнав значних реформ. Навчальні заклади зумовлюють необхідність докорінного переосмислення освітніх завдань, актуалізації змісту навчання, створення проектно-життєвого простору, технологій становлення індивідуальності здобувача освіти як суб'єкта і проектувальника життя, спрямованого на розвиток конкурентоспроможності, компетентності особистості, яка творчо підходить до розв'язання проблем, прагне змінити на краще свої життя й життя своєї країни.

Оскільки головними фігурами в освітніх закладах є здобувач освіти і викладач, які повинні творчо працювати, вчитися, самовдосконалюватися, останні мають працювати над виробленням і удосконаленням методів навчання і виховання, зокрема інтерактивних.

На даний момент основним завданням викладача є саме створення умов для формування творчої компетентності особистості, яка буде здатна реалізувати свій потенціал у суспільстві. Тому актуальним є перехід до особистісно-орієнтованого навчання й виховання, впровадження нових більш ефективних педагогічних технологій, інтерактивних методів навчання. Входження інформаційно-комунікативних технологій в усі сфери діяльності людини і суспільства стає визначальним джерелом їх об'єктивного розвитку. Такий процес називається інформатизацією суспільства, а саме суспільство набуває ознак інформаційного. Інформатизація суспільства передбачає випереджальну інформатизацію галузі науки й освіти, де, в основному, закладаються майбутні досягнення і розвиток суспільства.

Підготувати людину до активної і плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві – одне з головних завдань сучасного етапу модернізації національної системи освіти. Розв'язання цього питання неможливе без формування інформаційної культури здобувачів освіти, модернізації змісту і технологій навчання, які б відповідали сучасним освітнім пріоритетам, диференціації навчально-виховного процесу для найбільш повного розвитку схильностей і здібностей особистості, задоволення її запитів і потреб, розкриття її творчого потенціалу.

У сучасному світі великого значення набуває якість науки й освіти, оскільки ці сфери визначають рівень розвитку держави в цілому.

Сучасний світ динамічний, мобільний, тому молода людина краще реагує і відгукується на нове у навчанні, тобто на те, що відповідає реальності, сучасним тенденціям розвитку суспільства. Застосування нових засобів навчання змінює його форму. Комп'ютеризація навчального процесу здатна

змінити його суть, але за умови, що комп'ютер використовується саме як засіб навчання, а не лише замість друкарської машинки чи для розваг.

У сучасному бурхливому світі надшвидкостей доступ до інформації також має бути надшвидкісним. Комп'ютерні програми та Інтернет ресурси можна використовувати й під час навчальних занять. Дійсно, засіб змінює форму – заняття перетворюється на презентацію, екскурсію, дослід, спостереження тощо. Урок – презентація теми, проблеми, зорове чи слухове сприйняття інформації.

Мультимедіа – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дає змогу об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відео зображення, графічне зображення та анімацію (мультиплікацію). Кожен із застосовуваних інформаційних компонентів має власні виражальні засоби та дидактичні можливості, спрямовані на забезпечення оптимізації процесу навчання.

Мультимедійні програми як своєрідний засіб навчання можуть забезпечити принципово нову якість: обмін інформацією між здобувачем освіти і технічною системою відбувається у діалоговій формі, за нерегламентованим сценарієм, який щоразу будується здобувачем освіти по-новому й на його розсуд, а сама комп'ютерна технологія навчання органічно вписується в класичну систему, розвиває і раціоналізує її, забезпечуючи нові можливості щодо організації паралельного навчання і контролю знань, надає реальну можливість практичного впровадження індивідуалізованого навчання. З іншого боку, допомагає організації навчального процесу викладачеві.

Отже, мультимедіа, маючи особливий вплив на сфери навчання і виховання, дає змогу інтенсифікувати процес навчання, надати йому динамізму, гнучкості, посилити його прикладну спрямованість, а тому актуальним є питання відбору інформації, правильного та своєчасного її подання.

Викладач української мови і літератури третього тисячоліття — це дослідник: йому важливо добре орієнтуватися в широкій фаховій інформації, знати сучасні наукові концепції, вміти залучати до наукового пошуку студентську молодь.

Викладач-словесник як творець духовного світу юних особистостей сьогодні постає перед здобувачами освіти неповторною індивідуальністю, яка має фундаментальні знання з мови і літератури в поєднанні з традиціями національного виховання, вважає їх часткою свого світогляду і світосприйняття, характеризується розвиненим мисленням, інтелектом, мовленнєвою пам'яттю, мовним чуттям. Такий викладач є культуромовною особистістю.

Використання інформаційних технологій на заняттях української мови та літератури може відбуватися різними способами, це залежить від низки факторів, найважливішими з яких вважаємо такі: потреби конкретного заняття та рівня володіння різними програмами.

Досить важливим є той факт, що оволодіння новими технологіями навчання й виховання вимагає насамперед внутрішньої готовності викладача до перетворювання самого себе.

До основних понять інноваційних технологій відносять [5,с.7]:

- нестандартні уроки;
- індивідуальна робота;
- контроль і оцінка навчальних досягнень учнів(через контрольні роботи
- тести, завдання, робочі зошити, тощо.);
- кабінетне, групове і додаткове навчання;
- факультативи за вибором учнів (поглиблюють знання);
- проблемне і модульне навчання;
- запрошення вчених, діячів культури, мистецтва на уроки;
- економізація і екологізація освіти;
- науковий експеримент при вивченні нового матеріалу;
- застосування досягнень техніки(від діапозитивів, через фільми, магнітофони, телевізори до навчання з допомогою комп'ютерів, комп'ютерні аудиторії, радіо і телепередачі та « Інтернет-системи», мультимедійні технології , аудіо, відео, анімації тощо);
- нові підходи до формування навчальних планів.

Звичайно, найефективніший вплив на людину здійснює та інформація, яка діє на органи чуття, і запам'ятовується вона тим краще й міцніше, чим більше каналів сприймання було активовано. Звідси й та роль, яка відводиться мультимедійним засобам навчання, що виникли з появою потужних багатофункціональних комп'ютерів, якісних навчальних програм, розвинутих комп'ютерних систем навчання. Ще Я.А. Коменський у своїй праці «Велика дидактика» писав: *«...Усе, що тільки можна, давати для сприймання чуттям, а саме: видиме – для сприймання зором, чутне – слухом, запахи - нюхом, доступне дотикові – через дотик. Якщо будь-які предмети відразу можна сприйняти кількома чуттями, нехай вони відразу сприймаються кількома чуттями...».*

Викладачами активно впроваджуються й наступні інноваційні технології:

- технологія розвивального навчання;
- інтерактивні методики, куди ми можемо віднести роботу в групах, метод проектів, «розумовий штурм», « ажурна пилка», «кейс-метод», « акваріум», рольові та ділові ігри, « відкритий мікрофон», « шкала думок», « бесіда за Сократом», групова дискусія, взаємне навчання;
- технологія проблемного навчання;
- методика гранування;
- блочний метод викладання матеріалу;
- кооперативна форма навчання;

У педагогічній практиці викладачі використовують також такі форми занять як:

- урок-дискусія;
- урок-мандрівка;
- урок-панорама;

- урок залік тощо.

Отже, оскільки викладач є організатором навчального процесу та його основною метою є пробудити і підтримати прагнення здобувачів освіти до пізнання, що спонукає педагогічний колектив шукати шляхи підвищення інтересу здобувачів освіти до навчання, урізноманітнюючи його зміст, форми та прийоми через використання інновацій.

Досвід переконує, що комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, творчих здібностей здобувачів освіти, його застосування дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити заняття більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує активізацію діяльності педагога та здобувачів освіти на заняттях, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, розвитку спеціальної або загальної обдарованості, формуванню знань, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання.

Підготовка до заняття з використанням інноваційних комп'ютерних технологій сприяє перш за все встановленню міжпредметних зв'язків, що викликає інтерес не тільки до літератури, а й до інших предметів. Крім того, готуючись до такого заняття, здобувачі освіти виступаючи перед аудиторією, стисло формулюють свою думку. У процесі такого навчання вони набувають навичок міжособистісного спілкування, оволодівають сучасними технологічними засобами, які вони, безумовно, будуть використовувати у подальшому навчанні та повсякденному житті.

Використання комп'ютерних технологій є резервом підвищення грамотності здобувачів освіти, зокрема систематичне написання комп'ютерних диктантів, за допомогою яких індивідуалізується процес вдосконалення правописних умінь і навичок.

Отже, мультимедіа, маючи особливий вплив на сфери навчання і виховання, дає змогу інтенсифікувати процес навчання, надати йому динамізму, гнучкості, посилити його прикладну спрямованість, а тому актуальним є питання відбору інформації, правильного та своєчасного її подання. Нині вже важко й уявити сучасне заняття з літератури без залучення потужних можливостей Інтернет-ресурсів, використання яких сприяє формуванню справді сучасного читача, озброєного найновішими технологіями пошуку, одержання та використання пізнавальної інформації. Також використання можливостей Інтернету сприяє розвитку вольової сфери студентської молоді, збільшує її пізнавальну активність та зацікавленість інтелектуальною діяльністю та стимулює мотивацію до вивчення художньої літератури. Вагому роль відіграють ці новітні технологічні засоби й в осучасненні навчально-виховного процесу, у піднесенні рівня фахової майстерності й науково-методичної культури педагогічної праці.

Список використаних джерел

1. Воробцова В.В. Використання інформаційних технологій навчання на уроках української мови і літератури // <http://www.nbav.gov.ua>.
2. Данилейко Л.І.. Теорія і практика інноваційної діяльності в загальній середній школі// Управління освітою.2001.-№3.-с.18-24
3. Коменський Я.А. Велика дидактика // Вибрані педагогічні твори. – К., 1940. – Т.1. – С.159.
4. Тупиця О.Ю. Мультимедіа як сучасний засіб навчання.
5. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність/В.В. Химинець. – Ужгород: Інформаційно-видавничий центр ЗППО, 2007.- 364с.